

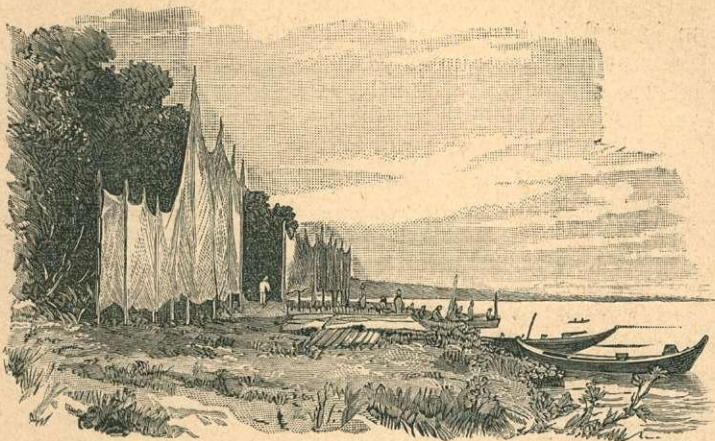
széd első kezdetétől a nagy szónokig a *beszélő ember* ismertetése.

A tudományok summája pedig, a bölcelet, nem egyéb, mint a *Homo sapiens* természetrajza.

A szoros értelemben vett természettudományok tárgya millió meg millió természeti tárgy, a többi tudomány csak egy természeti objektummal, az emberrel foglalkozik.

Mik tehát ezek? az anthropológiának kiegészítő részei. A történelem a néprajzhoz, a nyelvészet az emberi gége, nyelv és ajkak, a bölcelet az idegélet természetrajzához tartozik.

Ha majdan az emberről szóló ezen tudományok így a természettudományos világnézethez simulnak hozzá *módszerükben*, az iskolában szerzett ismeretek nem lesznek az életre meddők s az iskolázott ember nem lesz *üvegházi növény, mely a pólusra került.*

A tenger szárnyas elősdierei.

Fiume, 1902 február 25.

A létért való küzdelem örökös harcza nemcsak a tenger színe alatt, hanem a tenger színe felett is folyik s ki tudja mióta, ki tudja meddig. Ha a tenger színe alatti csata, élet-halál tusa befejeződött, rövid időre bár, de kezdetét veszi a másik szintoly elkeseredett küzdelem, melynek harcosai a sirályok és más tengeri madarak számtalanja.

A tenger és tengerpartvidék fölötté érdekes alakjai a sirály, mely kísérője egyrészt a különféle hajóknak, másrészt jelzője a tenger színe alatt vívott küzdelem színhelyének. Részint a magasban, de leginkább a tenger színe felett néhány ölnyre repül, lomha, kifáradást színlelő szárnycsapásokkal szelve a levegőt. Sasszemével szüntelenül kutat a tenger síma felszínén s ha valami zsákmányt fedez fel bármily magasból, villámgyorsan csap le utána. Legkedvesebb tartózkodási helye természetszerűleg a partvidék és a kikötő, hol egyrészt a tengerbe ömlő patakok és folyók torkolatában, másrészt a kikötőben horgonyzó

Kiss V. M.

főgymn. tanár.

megy". Néhány pillanat még s már ott villog vörös bundája a puszta bokrok között. Bozontos farka végigsöpri a földet, meg-megpihen s hátra tekint láthatatlan üldözője felé, semmi sejtése arról, hogy elöl találja a veszedelem. Mikor kiér a tisztásra, megáll, mintha arról tanakodnék, merre volna tanácsosabb ill a berek, nádak-erek? Hirtelen jó eszmétől megkapatva, körútra indul a tisztás szélén. Ravasz terve volt! ha kész a kör, kiugrik, azután járhatja nyomát örökké Peti. De e nemes szándékában Miska bácsi jól irányított puskája megakadályozta. Peti is előbukkan ezalatt a sűrüből. Ő is elindul a körútra, egész addig, míg szimatoló orra a róka vörös bundájába nem ütközik. Ügyesen gerinczen kapja és ragyogó szemekkel viszi urához, lábaihoz fekteti, maga is melléje telepszik, mintha nem bizna a komában. Hátha még kedve kerekednék megugrani? Hamis a zuzája, nem tanácsos még halálában sem hinni neki!

Mielőtt még egy pipa dohányt szívna az öreg, felnéz az égre, biz a nap már magasan jár, nem fog ártani egy kis fölöstököm!

A tarisznyából erre előkerül a só, paprika, szalonna, czipó s jó töpörtyüs pogácsa.

Így vadászat Miska bácsi a hű Petivel. Egy pipa dohány: egy róka, vagy két nyúl; két pipa dohány szarvast hoz, három pedig vaddisznót. Miska bácsi és Peti már rég ily chronométerrel számítják az időt s a vadat. És bizony csak vén, tapasztalt furfangú rókának sikerül néha megbolygatni az ősi rendet, kizökkenteni a kereket járt vágásából.

Az én kedveltjeim.

Szunnyad még a föld; verőfényről, szerelmese tüzes csókjáról álmodik. Megdobban rá összezsugorodott szíve. Szinte látni már ez egy szívverésnek is csodás hatását: eltűnik a hó és jégtakaró, epedve tárhatja ki fonnyadt arcát a nap sugarainak. Csak úgy piheg! Oly jól esik neki az a sok csiklandó, langyos napsugár! Szinte látni izgatottságát, hisz úgy szeretne már lenge tavaszi ruhába öltözni. De korán van még nagyon, messze még a tavasz, nagyon messze!

Alkonyatkor hallani a jéghideg halál ijesztő zordon hangját, amint kaczag a sötétségen. S e hang oly gúnyos, olyan fitymáló! Meglibbenti szárnyát, melynek szele egy pillanat alatt elfojt minden reménykedést. Csak úgy didereg tőle a föld szegény, árva szíve. A kényúr görcsösen kapaszkodik trónja oszlopába, nincs még, aki bilincsbe verje őt, pedig hogy gyűlöli országában minden élőlény!

A kis madárkák összebújnak a bokor tetején, rebbengetik kicsi szárnyaikat, csicseregnek, pepecselnek, mert úgy érzik, hogy közelg a fészeképítés ideje, hiszen oly melengetőn száll rájuk a fénylő napsugár, oly lenyhe szellő suttag itt a bokrok közt. Jön, jön a fészeképítés, kezd már pezsegni a petyhüdt vér, közelgenek a szerelmi mámor édes napjai. Szegény madárkák, mily korán vigadtok! Hol még a tavasz? Nézzetek az égre! Íme, ép most

hajókról mindig kerül egy kis harapni való. Óra, sőt naphosszat czirkál, kóvályog, miközben fájdalmas és talán rémesnek mondható siró hangját hallani. Ritkán tart pihenőt s akkor vagy a kikötőben és az előtt elhelyezett bóján guggol néha csapatszámában, vagy — s ez ritkább eset — a part mellett kevésbé hullámzó és széltől védett tengeren pihen, közben azonban szorgalmasan ide-oda úszkálva és halászgatva.

Mostohább azonban az élete, ha a tenger felett zúg az eső, sivit a tengerszín lakóinak réme, a velőt dermesztő bóra. A tenger tajtékzó hullámain nehezebb a kenyérkereset. Az eddig lomhán röpkedő sirály hegyesszögbe összehúzott szárnyakkal villámgyorsan hasítja a levegőt s a legerősebb bóra sem képes repülési irányát megváltoztatni; majd a tengerre csap, majd a következő perczben ismét toronyma-

gasságban folytatja zég-zugos kalandor légi útját. Ha a bórával hó, jég vagy ólmos eső jön, akkor többnyire a partvidéken, a széltől védett és kevésbé haborgó tengeren húzódik meg. Ilyenkor a tenger zöldes-kék felszínén szerényen meghunyászkodó fehér sirálysereg nagyszerű látványt nyújt.

Zaklatottabb élete van a sirálynak, hogy ha a bár meleg, de annál nagyobb és erősebb hullámzást okozó szirokkó korbácsolja fel a tenger nyugalmát. A hullámok szünet nélkül özönlenek a part felé, egymást szinte üzve, kergetve. Az öles és jóval magasabb hullámokat verő tengerfelszínre nehéz a különben könnyű leszállás és teljesen lehetetlen a partvidéken, ahol a sziklákhöz csapódott s habbá, majd hófehér porrá vert víz iszonyú tombolással, tompán zúgó morajjal zuhan vissza. Ilyenkor többnyire a levegőben vannak s közvetlen a tengerszín felett látni őket, amint hol egyik, hol másik hullámvölgyben el-eltűnnek. A különben nyugvóhelyül szolgáló bójákon természet-szerűleg nem látható, mert ilyenkor minden izeg-mozog a tenger felszínén, kezdve a esónaktól a legnagyobb tengeri hajóig egyformán.

A parttól távolabb eső tenger felszínén látszólag csupa sirály röpköd, holott az nem egyéb, mint egymásután keletkező s ismét eloszló fehér hullám. A tenger ezen részlete fölött repülő sirályokat a hullámtól még a különben gyakorlott szemnek is nehéz megkülönböztetni. Sehol sem oly kifejezett a mimikri, mint a hullámzó tengeren.

Szerencsére a zaklatott élet ritkán szokott hosszú ideig tartani. Ha a hullámzás alább hagy, akkor ismét meg van könnyítve a sirály kenyérkeresete.

Különös előszeretettel settengenek a halászó bárkák között, ahol a háló fonatai között kisenvedett s felszínre kerülő apró halakra vadásznak. Valamint türelemmel várják a hálók felvonását is, mert akkor is akad egy kis zsákmány. Állandó kísérői a delfineknek, melyeket valahányszor felszínre jönnek, csipéseikkel folyton üldözik; másrészt argusi szemekkel lesik a valamely nagyobb ragadozó hal okozta pusztítást, a csapatokban úszó szardínia s más apró halak között. Az ily alkalommal felszínre

száll el felettetek egy óriás, fekete gyászruhás sereg csókákból; csupa csókákból áll e felhőmagyságú csapat. Ezek a halál hírnökei. Megszólal a magasban a vezér bús szava, lehallatszík a vigadókgig is. Micsoda csicseregés támad egyszerre! Tanácskoznak sokáig, de úgy látszik, nem tudnak dülőre jutni. Nem tudják elhinni, hogy visszatér még újra a fehér tél.

Szegénykék, téved ősztonötök! Csalóka ez a napsugár, csak csiklandozza testeteket, nem melegít, nincsen benne tűz, csak csillog-villog, aranyoz. Csak siessetek még biztos helyre aludni térti, mert nagy hirtelen megjő megint a téli szél s jaj akkor a késlekedőnek!

S a jövendölés igazat beszélt... Mikor egy napon felébredt a kis csicsergő sereg, ujjongva röppent ki hirtelen, hisz oly ragyogóan sütött megint a nap. Haj, de majd elvitte őket a hatalmas szél. Zúgott-búgott iszonytatón, sóhajtoztak a vékony sudarak. Tánczát járta a zsarnok, az ijesztő halál. Felborzolta tollaikat, szárnyuk alá fújt, majd megdermedtek szegénykék. Összebújtak a sűrű jázmin-bokorban s onnan bámultak némán, csendesen a ragyogó nap felé. Mily fényes, milyen glóriája van s még sincs melege! Jaj, hát meddig tart még ez az inséges idő? Meddig fázzunk, éhezünk?

Megfagyott megint minden széles a föld hátán. Nincs sehol semmi morzсахulladék. Odafagyott a röghöz minden. De hát azért leszálnak mégis a bokorról, hátha, hátha lesz valami. Űzi szegényeket a kegyetlen éhség, hisz úgy szeretne élni tovább mindegyik... Tipegnek-topognak az udvaron, átkutatnak mindent — de sehol semmi. S a szél egyre süvölt.

Ehség és hideg, mily borzasztó két ellenség s néha

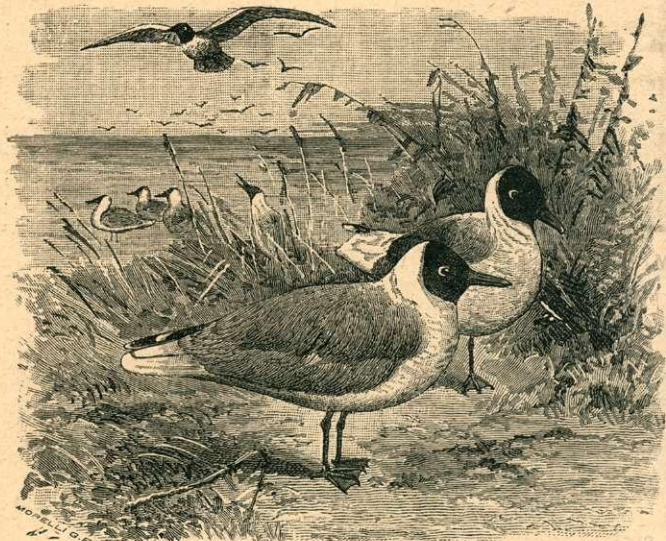
néha arra röppen egy-egy sólyom, karvaly, héja is, az is áldozatot kíván. Mindenütt csak ellenség; pártfogó, jóbarát sehol... Szegény nyomorultak, így fizetnek nektek azért, hogy szeretitek örömben-búban egyaránt e hont, a drága szülőföldet; ez a bér önfeláldozástokért, hogy el nem hagytok minket a többi csicsergőkkel, hogy el nem szálltok szebb, melegebb hazába a fecskével, dalos fülemlével s annyi más madárral, hogy itt éheztek-fáztok körülöttünk! Szegény nyomorgók, ti csak remélték, hogy akad majd itt-ott egy részvevő kebel, mely meg-megszánja nyomortokat s juttat, ha más nem is, csak morzсахulladékot, hisz nem vagytok ti kényesek! Szegénykék, reményetek csak kába ábrándképeket rajzol szemetek elé. Mert hát ki venné észre azt, hogy ti is fáztok, ti is nyomorogtok, hogy éhhalál oltja ki kedves élteteket. Ki venné észre?... Majd megélték ti is valahogy — halljátok annak ajkáról, ki mégis észrevesz. Gondot visel rátok a Mindenható két keze. Igen, de számított ám az emberek részvevő szívére is!...

Fáztok, szegény madárkám? Óh, hogy sivit az a hideg szél. Havat kapunk biztosan. No gyertek, gyertek ide hozzám, csip, csip, csip! Hamar, ti is gyertek onnan felülről... No itt egy csipetke zsemlyebél!... Nekiront vagy tíz veréb, mindegyik magának szeretné megkaparítani. Egyik elkapja, menekül, a többi utána ront, csipkedik, kergetik, de az hogy engedné a drága falatot! Egyszerre azonban leejti, rája csap legott egy kis csapat, verekednek, csicseregnek, pörlekednek, csak úgy hangzik tőle az udvar.

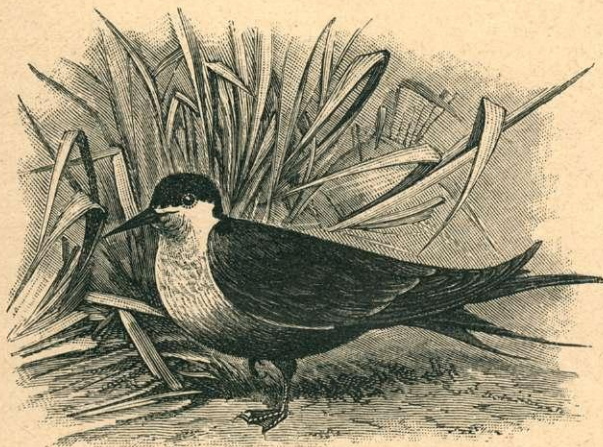
kerülő zsákmány fölött rendszerint valóságos esatát vív-
nak egymás között, miközben a szarka cserregésére em-
lékeztető rövid, szaggatott hangot hallatnak.

A sirályok nemcsak a költés alkalmával, hanem
többnyire a táplálékszerzés közben is társaságban élnek.
A nap lementé előtti órákban leginkább a tengerparton
tanyáznak s e célra a sekély s egyúttal valamely patak
torkolatához közel eső helyeket kiválóan kedvelik. Egye-

sek a tengerből kiálló köveken guggolnak, mások pedig a
beömlő víz torkolatában szorgalmasan halásznak. E halá-
szati mód többé-kevésbé egyezik a vízimadarak halá-
szati módjával; érdekes azonban az, hogy a sirály, akár-
csak a kacsá, testének mellső felével a víz alá merül,
miközben szárnyait repülésre készen tartja, kiterjeszti. Az
egész víz alá merülés azonban eltérőleg a kacsaféléktől,
csak néhány másodpercig tart.

A sirály azonban nemcsak a halászatnak él, hanem
a tengerpart lakóinak az időjárásban beálló változást órákkal
megelőzőleg jelzi. Ha ugyanis szirokkó van támadóban,
akkor a sirályok mind a partvidékre és a kikötőkbe vo-
nulnak s nyugtalanul kóvályognak a tengerszíne felett,
várva a folyton egymást űző-kergető hullámok által a
partra kidobott zsákmányra. A magas létra hegyében tinn-
halakra leselkedő halászok valószínűleg szintén a sirály-

től tanulták meg azt, hogy a tengerben a halat magasból
lehet a legjobban meglátni.

Mint mindennek az ég alatt, úgy e szegény terem-
ményeknek is száz meg egy az ellensége. Ezek között
természetesen legelől kell említeni a legnagyobb ragado-
zót: az embert, aki üldözi e madarat részint érdekből,
részint vad szenvedélyből. Első sorban felkeresi otthoná-
ban, a fészekben s kiszedi tojásait, amelyet nyílt piacon

No gyertek ti irigyek, itt van megint néhány darabka
s odavetem 3 lépésre elé. S a kis nyomorgók odaröp-
pennek, fölszedik a morzsákat s beröppennek a bokrok közé.
Nem félnek, nem rettegnek már tőlem. A bátrabbak így
találtak már maguknak egy kis eleséget, de ott gubbasz-
kodnak még mellettem a fán a gyávák, az óvatos öregek.
Nincs hozzá szívem, hogy az éhség által kényszerítsem
őket, hogy ide jöjjenek elé; pedig hej, de hamar el tud-
nám érní ezt a szelidítést!

Oda apródom hát elé a földre a többit, abból jut
elég mindegyiknek s azután távolabb megyek a lakoma szín-
helyétől s csalogatom, hívogatom őket. Csíp, csipesíp, csíp,
csíp! . . .

Erre nekibátorodik valamennyi, odaröppennek, a me-
lyiknek az apraja jut, az ott marad a lakoma színhelyén;
amelyik nagy darabot tud magának kaparítani, az menekül
a buja fák alá, a bokrok tövébe, hogy háborítatlan költhesse
el. De észreveszi valamelyik buksi éhez, hozzárepül s kez-
dődik a veszekedés. Ha megették a kis tolvajok a nagy
darabokat, sietnek újra vissza a terített asztalhoz.

S nekem olyan jól esik nézmem ezt a jelenetet. Oly
édes örömet érzek bensőmben, hogy ki sem mondhatom.
Talán a jótett öröme? Szeretmem már nagyon ezt az ugráló
kis csapatot, a szívemhez nőttek egészen, ezért esik oly
rosszul, ha valaki háborgatja, ijesztgeti őket. Csak én érez-
nem egyedül ezt az örömet? Nem hiszem, hisz más is szereti
a természetet, az állatvilágot! Bizonyára érezni fogja min-
denki, aki meg-megszánja olykor-olykor szegénykéket s ha
kopogtatnak az ablakon, ha nagyon keresni látszanak az
embert, szór nekik egy kis táplálékot. Az a benső élvezet
megérdemli ezt a fáradságot!

S mi önzők, akik már csak azt tudjuk tenni, ami
hasznunkra válik, hát jusson eszünkbe, hogy mennyi káros
rovartól, hernyótól, pondrótól fogják majd e kicsi terem-
sek megszabadítani kertünket, ha a fészekrakás, a költés
ideje eljövend. Sok hasznat hajtanak e sokat üldözött vere-
bek, nem lehet tagadnunk s mert itt-ott kárt is okoznak,
csak nem haragudhatunk rájuk!

Csíp, csíp, csíp! . . . Alig hangzik el e hívó hang,
nagy csapatokban jönnek felém minden irányból. Ha nagyon
éhesek, arcom előtt röppenek el, lábaim előtt ugrándoz-
nak minden félelem nélkül. Leszórom nekik a kenyér-tör-
meléket s azután elmegyek néhány lépésnyire, hogy egész
bátran lakmározhassanak s nézem, nézem őket, mily jól
esik nekik.

Bármikor hívom őket, úgy sietnek
hozzám, mert tudják, hogy mindig jut va-
lami nekik. Mintha csak tudnák, hogy sze-
retem őket. Nem szépek, nem valami ked-
ves dalosok az én kedveltjeim; de nyo-
morognak, az éhhalál ellen küzdenek s ez
elég, hogy megessék rajtuk a szívem, hogy
szeressem őket. Nem tudom rideg egy-
kedvűséggel nézni, ha szenved valaki;
érezem, hogy jól esik a szenvedőnek a rész-
vét könye, a szív vidám jótékonyága.

A hideg enged megint, tél apó tré-
fál! Fehér, sűrű lepel takar be földet, kék
 eget. Napokig tart az egyhangú szürkeség,
de végre győz ismét a nap. Leküldi a ma-
 gasból nyilait s azok tépik, szaggatják e
 páratömeget, szellő is támad e dulakodás

értékesít. Azután, mikor ezzel már nem lehet boldogulni, megvárja, míg kikelnek a fiókák s akkor ezeket gyilkolja. Majd pedig az öregek röptéből való lövöldözésében, indokolatlan pusztításában leli örömét. Sokszor ez a szenvedély megszűnik vadászszenvédélylyé lenni s ahelyett a legundokabb állatkínzássá fajul. Gyerekek, — de felnőttek is — csupa mulatságból élve fogják a sirályt, még pedig olymódon, hogy hosszú zsinag végére kötött kenyér- vagy húsdarabok közé egy horgot is rejtenek el. Az ilymód felszerelt csalókat vízbe dobják s a legközelebb arra repülő sirály azonnal lecsap utána a vízre, de egyúttal a saját vesztére is. Hogy ez minő állatkínzás, azt talán fölösleges esetelni. A tengerszine feletti létért való küzdelemnek a sirályon kívül vannak még más harczosai is; ezek életéről, fáradságos kenyérkeresetéről azonban más alkalommal fogunk írni.

Betegh Lajos.

Hazai történetünk állatregéiből.

(Folytatása és vége.)

Mikor Kún László királyunk idejében Albert osztrák herceg Köszeget vivta, a vár védői méhköpüket dobáltak a támadókra s a magyar méhek honvédelem dolgában megtették a kötelességüket. Halász község a Tisza mentén onnan nyerte nevét, hogy birtokosainak őse szerencsés halász volt, kézrekerítette a Budán lakó magyar király leányának elszabadult aranyhalat. A Margitszigeten tartogatta, minden reggel meglátogatta a királykisasszony kedves kis halát, de megjött egyszer a Duna nagy árja, elmerítette a szigetet, magával vitte az aranyhalat s az a Dunából a Tiszába tévedt át, a hol horogra került. Ezért kapta a halász a környéket királyi ajándéknak s alapította a nevét viselő községet.

Nagy-Szeben város alapítását állatregével köti össze a népmonda. Hameln városban 1284-ben módnélkül fölszaporodtak a patkányok, a város tanácsa díjat tűzött az elpusztításukra. Egy vasárnap reggel megjelent egy ifjú, furulyázni kezdett a piacon s minden patkány előbújt hall-

nyomán, mely erős kezekkel kergeti széjjel a megmaradt ködfoszlányokat.

S nemsokára újból ragyogón süt le a magas égből a nap. De az éj azért a halál uralma alatt van. Holdvilág és csillagok fénye mellett dolgozik. Mit a nap megépít, éjjel lerontja ő.

Hah! De él az erős remény, hogy megjő az, aki megtöri végre a zsarnok hatalmát.

Egy reggel, mikor már pedig úgy örültek kedveltjeim, arra ébredtek, hogy hó, fehér hó borít be újra mindent. A fák meg voltak rakva virággal, a hó csillagvirágaival, majd leroskadtak a tehertől. Szegénykék, — gondoltam magamban — még sokat kell szenvednetek, hisz oly messze van még a virányos tavasz, oly hosszú még a tél!...

Glück István.

gatni őt; ekkor megindult a Weser folyó felé, a patkányok követték elbővülő furulyáját s mind belevesztek a vízbe. A fősvény tanács megtagadta a jutalmat a könnyű munkáért. Jövő vasárnap ismét kiállott az ifjú a piacra furulyázni s ekkor a város minden gyermeke előjött s vakon követte a bűvös furulyát. Az ifjú a város mellett egy dombhoz vezette őket, megütötte varázssipjával s az barlangot tárt föl, mely elnyelte őt s a gyermekeket és utánok bezáródott. A föld alatt vezette a kicsinyek seregét s napvilágra Erdély földén hozta, hol azok a gyermekek megalapították Nagy-Szeben várost s a környező vidék száz községeit.

Midőn 1385. Szilveszter estéjén Kis Károly fejevári koronáztatása után Budára visszaérkezett, a torony-tetők varjú madarai veszekedve tépték egymást; belőle a nép rosszat jósolt a fiatal királyra és az 39 nap mulva 1386. február 7-én be is következett.

Nem szerette a Vágvidék népe Stibor vajdát s azért a következő mondát költötte. Kegyetlenül letaszította vára meredek sziklájáról régi hűséges szolgáját a halálhozó mélységbe, csak azért, hogy a kényúr kedvelt kutyáját megmerte fenyíteni. Az iszonyú átokmondások között meghaló szolga Isten széke elé idézte a könyörtelen vajdát és épen az első évforduló napján marta meg Stibort egy mérges kígyó a szikla közelében, melyet a szolgálja vére festett pirosra és nyomorultan halt el ő is. Felesége, Dobrochna pedig tört mártott ennek láttára a saját szívébe.

Fekete holló ragadta el a gyermek Hunyadi János egyetlen vagyonát, az arany gyűrűt, melyben a nemes ércnek se eleje, se vége, csupa csillogás az egész, amely megnyitja Zsigmond király emlékező szívéde a gyermek nagybátyjának biztos nyila elérte a magas fa ágán s a tolvamadár piros vérében hevert a tölgy alatt. Ezért vette Hujnyadi czimerébe a holló madarat s nevezték a nemzetségét Korvin-nak.

Volt Mátyás király idejében kutyavásár Budán, de csak egyszer. Két kis ökrén keservesen szántogatott a zsolóler ember, módos szomszédja meg vigan haton. Az ismeretlenben ott járt király szól, hogy adjon oda 2-öt kölcsönben a szegény ember kettője mellé, hogy jobban bírják az ekét, de az nem adta. Azt mondá ekkor a király, add el a két ökröt és végy annyi kutyát, amennyit birsz, hord a budai piacra, a többi az én dolgom. Meg is vették busás áron a főurak valamennyit s a szegény ember egyszerre gazdag lett. Vérszemet kapott kapzsi szomszédja, eladta mind a 6 ökrét s az árukon vett kutyákkal megjelent a budai vásáron, de mind a nyakán maradt, mert csak egyszer volt ott a kutyákra jó vásár.

Galeotto olasz tudós azt írja Mátyásról, hogy gyermekkorában nagyon megutálta a csukamáját, mert látta, mint veszett össze rajta két magyar s a kölcsönösen egymáson ejtett sebekbe behalt mind a kettő. A nép regéje ellenben úgy tartja, hogy nagyon is szerette a király a csukamáját. Csóron történt volna, hogy ebédkor nem adta föl neki a vendéglős; követelte a király, de amaz úgy szól, hogy nincsen Csóron a csukanak mája; mire Mátyás azt felelte, hogy akkor a palotai pálcának sem lesz száma és megkerült a csukamáj hamarosan.

A róka fogta csuka, a csuka fogta róka, varga fogta mind a kettőről szóló adomát szintén Mátyás király nevéhez fűzi a hagyomány. Kiszökött a Duna jege lékjén egy csuka és odafagyott; ki akarta kezdeni egy arra verődött róka, de a fogas hal belekapott az orra czimpájába s a rókát foglyúl ejtette. Meglátta egy budai német varga, föl szabadította a csukát és magával vonszolta a királyig a szegénykező rókát azokkal a szavakkal, amelyek az adomát föntartják.

Mátyásnak a halálakor, 1490. ápril 6-án, egy varjú sem maradt Budán, mind Székes-Fejérvárra törte magát, hogy a királynak oda való eltemetését jelöljék ki. Varjú tömeges megjelenése hirdette a népnek az 1514-iki parasztlázadás szomorú végét is.

II. Lajos királyunknak 40,000 db. aranyba került va-

